

MOKYKLŲ TOBULINIMO PROGRAMA + (MTP+)

I. BENDROSIOS NUOSTATOS IR SĄVOKOS

1. Mokyklų tobulinimo programa + (MTP+) (toliau vadinama – Programa) parengta siekiant įgyvendinti 2007 – 2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programoje ir 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programoje, kurios įgyvendina Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, išskeltus prioritetus, tikslus ir uždavinius.

2. Šios Programos paskirtis yra suplanuoti ir padėti efektyviai įsisavinti 2007–2013 m. programavimo periodo Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir nacionalines projektų lėšas, skiriamas **bendrajam ugdymui**.

3. Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir nacionalinės projektų lėšos bendrajam ugdymui skiriamos pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioritetą „Mokymasis visą gyvenimą“ ir 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioritetą „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“.

4. Išskiriami 2 Programos įgyvendinimo laikotarpiai. Pirmasis laikotarpis apima 2007-2010 m., šio laikotarpio išlaidos ir veiklos suplanuotos detalios. Antrojo 2011–2013 m. laikotarpio plane numatytos tik pagrindinės veiklų sritys.

5. Programa parengta atsižvelgiant į nacionalinės reikšmės strategijas ir programas – Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Nacionalinę Lisabonos strategijos įgyvendinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. 1270 (Žin., 2005, Nr. 78-2823), Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1700 (Žin., 2003, Nr. 71-3216), Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimu Nr. 82 (Žin., 2005, Nr. 12-391).

6. Programa papildo ir leidžia siekti kituose strateginiuose dokumentuose: Mokymosi visą gyvenimą strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. ISAK-433/A1-83 (Žin., 2004, Nr. 56-1957), Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir atnaujinimo strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. ISAK-970 (Žin., 2007, Nr. 63-2440), Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005–2007 m. strategijoje ir programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. ISAK-2015 (Žin., 2005, Nr. 7-217), numatytų tikslų ir uždavinių.

7. Programoje vartojamos sąvokos:

Alternatyvus ugdymas – ugdymas, atitinkantis bendruosius ugdymo tikslus, turintis savitą turinį, formas, metodus ir kontekstą, atliepiančius mokinio galias ir jo mokymosi patirtį.

Bendrasis ugdymas – mokymas pagal ikimokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo, neformaliojo ir suaugusiųjų švietimo programas.

eAprašas - platus daugialypės terpės pagrindu veikiantis reprezentatyvių įrodymų archyvas, kurio visi ar dalis įrodymų pateikiami skirtingoms auditorijoms nustatytiems tikslams pasiekti.

Darbuotojo skolinimas – laikinas, terminuotas darbuotojo perkėlimas ar įdarbinimas kitoje organizacijoje tam tikrai specifinei veiklai atlikti.

Inkliuzinis ugdymas – specialiųjų poreikių vaikų ugdymas kartu su bendraamžiais tokiam ugdymui pasirengusioje mokykloje (pakankama pedagogų kompetencija, pagalbos mokiniui specialistų etatai, specialiųjų poreikių vaikams pritaikytos ugdymo programos, mokymo priemonės, kabinetai, administracijos palaikymas, teigiamos mokytojų ir visų vaikų tėvų nuostatos).

Komponentas – sudedamoji Programos dalis, skirta tam tikros bendrojo ugdymo srities problemoms spręsti.

Lyderis – bendruomenė (bendruomenę telkiantis asmuo), įsipareigojusi ir veikianti dėl nuolatinio tobulinimo, siekiant viršyti nustatytus arba jau organizacijoje pasiektus standartus.

Metodinis centras – pagalbos mokyklai, mokytojui ir mokiniui švietimo įstaiga ar jos padalinys.

Mokyklos įsivertinimo instrumentas – konkreti priemonė, skirta informacijai apie analizuojamą edukacinį ar vadybinį reiškinį surinkti, apimanti vertinamo reiškinio konstrukto apibrėžimą, duomenų rinkimo formą ir procedūrą bei duomenų analizės procedūrą.

Nuotolinio mokymo kuratorius – asmuo, organizuojantis nuotolinio mokymo paslaugų teikimą ir teikiantis pagalbą nuotoliniu būdu besimokantiems asmenims.

Švietimo specialistai – mokyklų direktoriai, jų pavaduotojai, skyrių vedėjai, mokytojai, apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijų atstovai ir švietimo pagalbą teikiantys specialistai.

Universalus daugiafunkcinis centras (UDC) – švietimo, kultūros ir socialines paslaugas vaikams ir vietos bendruomenei teikianti įstaiga, kurios veiklos sritys gali būti: ikimokyklinis, priešmokyklinis, papildomasis ir kitas neformalusis vaikų ugdymas, vaikų priežiūra dieną, neformalusis suaugusiųjų švietimas, švietimo pagalba, specialusis ugdymas, nuotolinis mokymas pagal formaliojo ir neformaliojo ugdymo programas ar jų modulius, pramoginė, sociokultūrinė, meninė vaikų ir suaugusiųjų veikla ir pan. Centro atliekamų funkcijų apimtį ir tikslines grupes nustato vietos savivaldos institucijos, įvertinusio vietos bendruomenės poreikius.

8. Programą sudaro Pagrindinis dokumentas ir 43 priedai: 1 – 28 priede pateikiami detalūs valstybės ir regionų projektų (komponentų) aprašymai, 29 – 38 prieduose pateikiami projektų konkurso būdu finansuojamų veiklų aprašymai, 39 priede pateikiama Programos valdymo schema, 40 priede pateikiamas planuojamų pasirašyti Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir nacionalinių projektų lėšų sutarčių grafikas. Šie priedai tvirtinami kartu su Programa. 41–43 prieduose bus pateikti detalūs papildomų 3 veiklų (komponentų) aprašymai, šie priedai bus tvirtinami atskiru Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu.

9. Pagrindiniame dokumente Programos lygmeniu pateikiama šalies bendrojo ugdymo esamos būklės ir tendencijų analizė (II skyrius), Programos tikslas ir uždaviniai (III skyrius), Programos įgyvendinimo galimybių vertinimas (IV skyrius), Programos plėtros planas (V skyrius), horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas (VI skyrius), Programos įgyvendinimo modelis (VII skyrius), stebėseną ir laukiami rezultatai (VIII skyrius), Programos projektų atrankos kriterijai (IX skyrius) ir baigiamosios nuostatos (X skyrius).

10. Pagrindinį dokumentą papildo priedai, kuriuose pateikiama detali valstybės ir regionų projektų (komponentų) esamos būklės ir tendencijų analizė, atitiktis patvirtintoms strategijoms ir programoms, detalūs komponentų įgyvendinimo planai, trumpas konkurso būdu finansuojamų veiklų pagrindimas ir pagrindiniai konkursinių projektų kriterijai.

II. ESAMOS BŪKLĖS IR TENDENCIJŲ ANALIZĖ

11. Pagrindinės bendrojo ugdymo stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (toliau vadinama – SSGG) skirstomos pagal Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje numatytas švietimo plėtotės kryptis – valdymo, infrastruktūros, paramos, turinio ir personalo tobulinimas.

12. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje numatyta kryptis – **valdymo tobulinimas**. Pagal šią kryptį bus įgyvendinti kokybės vadybos principai, numatantys perėjimą prie tolygiai paskirstytos atsakomybės ir atskaitomybės, pagrįstos racionaliai ir skaidriai planuojamais ir skirstomais finansiniais ištekliais. Didžiausios vertybės – atvira pilietinė visuomenė, skaidrumas, veiksmingumas;

12.1. bendrojo ugdymo **valdymo stiprybės**:

12.1.1. Lietuvoje yra sukurta ir įdiegta mokyklų vidaus audito sistema, kuri leidžia pačioms mokykloms įvairiais aspektais įsivertinti savo veiklą, įvardyti mokyklos veiklos privalumus ir trūkumus, nustatyti mokyklos tobulinimo prioritetus;

12.1.2. pastaraisiais metais aktyviai dalyvaujama tarptautiniuose mokinių pasiekimų tyrimuose, pradėti vykdyti nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai, diegiama mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo ugdymo procese samprata. Tai kelia mokinių pasiekimų vertinimo kultūrą, geriau suderinami vidinio ir išorinio vertinimo būdai, tikslingiau panaudojama reikalinga valdymui vertinimo informacija;

12.1.3. įkūrus Švietimo valdymo informacinės sistemos skyrių Švietimo informacinių technologijų centre ir Politikos analizės skyrių Švietimo plėtotės centre, didėja švietimo valdymo informacinės sistemos naudojimas ir pripažinimas tarp įvairių lygių švietimo sistemos darbuotojų. Stiprinant naują vadybos kultūrą, sprendimai švietimo politikos klausimais priimami objektyvių duomenų ir informacijos pagrindu;

12.1.4. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų programos, užduotys ir vertinimo instrukcijos rengiamos centralizuotai, optimizuojama užduočių rengimo ir vertinimo sistema. Centralizuotai organizuojami pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimai ir brandos egzaminai supaprastina perėjimo į sekančią ugdymo pakopą procedūras;

12.1.5. Lietuva jau yra sukaupusi nemažai teorinės lyderystės patirties ir užmezgusi tarptautinių ryšių su lyderystės centrais ir autoritetais. Šalyje yra geros praktikos mokyklų ir švietimo skyrių, kuriuose dirba veržlūs lyderiai, vyksta informacijos mainai, nusistovi konsultavimosi tradicija, kurią skatina vidinio ir išorinio audito sistema. Šalyje padėtas geras institucinis pagrindas paramos lyderiams infrastruktūrai formuoti;

12.2. bendrojo ugdymo **valdymo silpnybės**:

12.2.1. įvairių lygmenų švietimo sistemos darbuotojams stinga visuotinės kokybės vadybos mokslo žinių, specifinių žinių, reikalingų tiriamajai veiklai, auditų atlikimui, švietimo politikos vykdymui, darbui su švietimo informacija. Nuolat trūksta profesionalių ir kvalifikuotų užduočių rengėjų ir gerai parengtų vertintojų – kasmet Nacionalinis egzaminų centras sulaukia nemažos visuomenės dalies priekaištų dėl nepakankamai gerai parengtų užduočių, vertinimo instrukcijų ar neprofesionalaus vertintojų darbo;

12.2.2. daugeliui mokytojų vidaus auditas, kaip galimybė tobulinti mokyklos veiklą ir didinti mokyklos konkurencingumą švietimo paslaugų srityje, dar nėra priimtinas, nes nėra esminio veiklą

tobulinančio vertinimo suvokimo, kokybės filosofijos įgyvendinimo nuostatų. Nepakankamai suvokiama ir švietimo valdymo informacinės sistemos bei švietimo politikos analizės reikšmė. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas ugdymo procese daugiau naudojamas apskaitai ir kontrolei, negu mokinių poreikiams ir polinkiams pažinti ar ugdymo turiniui pritaikyti, per silpnas vertinimo ugdymo procese ryšys su išoriniu mokinių pasiekimų vertinimu: nacionaliniais ir tarptautiniais tyrimais, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimu, brandos egzaminais;

12.2.3. švietimo įstaigos vis dar nėra tinkamai aprūpintos specifine technologine ir programine įranga, dėl to stabdoma šiuolaikiškų bendrojo ugdymo valdymo principų plėtra;

12.2.4. lyderių patirtis vis dar lokali, nėra sistemingo rengimo lyderystei ir specializuoto mokymo, nukreipto į konkrečias iškilusias problemas. Darbdaviai vengia leisti lyderiams dirbti už įstaigos ribų, pasigendama laikinajam darbuotojų skolinimui palankios teisinės bazės. Dar nedaug institucijų profesionaliai konsultuoja, teikia vadybinę pagalbą mokyklai ir lyderiams, organizuoja lyderių paiešką, patirties sklaidą;

12.3. bendrojo ugdymo **valdymo galimybės**:

12.3.1. vykdant valdymo instrumentų diegimą ir plėtrą, sudaroma galimybė stiprinti mokyklų vidaus audito sistemą ir diegti mokyklų veiklos kokybės išorės vertinimą, pasinaudojant sėkminga užsienio šalių praktika. Tobulinant bendrojo ugdymo valdymo instrumentus būtų galima pasinaudoti Lietuvos aukštųjų mokyklų moksliniu potencialu, taip mokslo teorijas priartinant prie bendrojo ugdymo poreikių;

12.3.2. valdymo instrumentų plėtra yra neatsiejama nuo informacinių ir komunikacinių technologijų (toliau vadinama – IKT) plėtros. Pastaruoju metu auga švietimo sistemos įstaigų aprūpinimas IKT įranga, švietimo sistemos darbuotojų kompiuterinis raštingumas. Visa tai leidžia kaupti valdymo instrumentams būtinus specifinius duomenis, vėliau juos integruojant į bendrą sistemą;

12.3.3. valdymo instrumentų diegimas ir plėtra išskiriami daugelyje svarbiausių Lietuvos švietimą reglamentuojančių strateginių dokumentų: Mokymosi visą gyvenimą strategijoje, Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatose ir kt. Šiuo metu formuojama aiški institucinė sąranga, apibrėžianti atskirų įstaigų atsakomybę už konkrečias švietimo valdymo sritis;

12.3.4. lyderystė ir savarankiškumas palankiai vertinami pagrindiniuose strateginiuose švietimo dokumentuose, pasaulyje jau yra sukurta lyderystės infrastruktūra: stiprūs lyderystės centrai, teikiamos verslo lyderystės konsultavimo paslaugos, rinkoje galima įsigyti virtualiam konsultavimui tinkamos instrumentinės programinės įrangos;

12.4. bendrojo ugdymo **valdymo grėsmės**:

12.4.1. dėl objektyviai egzistuojančios kultūrinio perkeliavimo problemos kitose užsienio šalyse sukurtus ir naudojamus valdymo instrumentus Lietuvoje būtina adaptuoti ir diegti palaipsniškai. Skubotas užsienio praktikos taikymas, neįvertinus kultūrinių skirtumų sukelia kūrybišką pasipriešinimą naujų valdymo instrumentų naudojimui;

12.4.2. veiksmingam ir šiuolaikiškam švietimo valdymui įtakos turi nepakankamos švietimo sistemos darbuotojų žinios apie naujų valdymo instrumentų teikiamą naudą ar gebėjimų naudotis šiuolaikiškais švietimo valdymo instrumentais stoka;

12.4.3. smulkmeniškos mokyklos konsultavimo veiklos, lėšų panaudojimo galimybių reglamentavimas ir kontrolė varžo kūrybiškumą ir veiksmingesnių valdymo modelių diegimą, pedagoginė bendruomenė netiki naujomis galimybėmis, vengia pokyčių, geriausi patirtį turintys specialistai palieka švietimą;.

12.5. **valdymo SSGG analizės išvados.** Šalies bendrojo ugdymo valdymas aktyviai transformuojamas: siekiama perimti ilgametę užsienio šalių patirtį, diegti naujus pažangius valdymo instrumentus. Valdymo instrumentų plėtrą stabdo nepakankamas jų svarbos suvokimas, švietimo sistemos darbuotojų kvalifikacija, specifinės kompiuterinės ir programinės įrangos trūkumas.

Pagrindinės vystytinos bendrojo ugdymo valdymo kryptys yra: mokyklų įsivertinimo ir išorės vertinimo sistema, švietimo valdymo informacinė sistema, mokinių pasiekimų tyrimų sistema, egzaminų sistema ir švietimo bendruomenių savarankiškumo skatinimas. Tobulinant minėtas sritis, pagrindinės investicijos turėtų būti skiriamos reikalingiems tyrimams atlikti, švietimo sistemos darbuotojų mokymams ir kvalifikacijos kėlimui, aprūpinimui specifine įranga, teisinės bazės tobulinimui.

13. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje numatyta kryptis – **infrastruktūros tobulinimas**. Tobulinant infrastruktūrą, bus racionalizuotas teikiamų švietimo paslaugų tinklas, išplėtos naujos švietimo paslaugos ir švietimo jungtys. Didžiausios vertybės – mokymasis visą gyvenimą, mokymosi prieinamumas, socialinis teisingumas;

13.1. bendrojo ugdymo **infrastruktūros stiprybės:**

13.1.1. 2001–2005 m. sėkmingai įgyvendinta Mokyklų tobulinimo programa. Jos vykdymo metu buvo renovuojamos šalies mokyklos, tiekiamos šiuolaikiškos mokymo priemonės, programinė įranga, mokykliniai autobusai. Modernizuota dalis Lietuvos mokyklų, tai padidino švietimo paslaugų prieinamumą, pagerino jų kokybę;

13.1.2. didėjant informacinių komunikacinių technologijų taikymui ugdymo procese gerėja ugdymo kokybė. 2001–2005 m. programos „Švietimas informacinei visuomenei“ vykdymo metu bendrojo ugdymo įstaigoms paskirstyta nemažai techninės bei programinės įrangos komplektų. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose daugėja iniciatyvių ir motyvuotų pedagogų, naudojančių IKT ugdymo procese, kartu didėja pedagogų galimybės perimti gerą patirtį ir užtikrinti jos sklaidą;

13.1.3. Lietuvos mokyklų bibliotekose naudojama nemažai kompiuterinės technikos. Remiantis Europos Komisijos parengta ataskaita „Benchmarking Access and Use of ICT in European Schools 2006“, 2006 m. 61,7 proc. Lietuvos mokyklų naudojo kompiuterius švietimui mokyklų bibliotekose (Europos Sąjungos vidurkis siekia 33,4 proc.). Pakankamai technine įranga aprūpintos bibliotekos sudaro didesnes IKT naudojimo galimybes mokytojams ir mokiniams;

13.1.4. tobulėja pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų vertinimo sistema. Valstybiniai egzaminai vyksta lokaliuose centruose, jų rezultatai vertinami centralizuotai, mokykliniai egzaminai vykdomi ir jų rezultatai vertinami mokyklose. Tobulėjant egzaminų sistemai, didėja mokinių ir mokytojų pasitenkinimas, aiškėja jų pasirinkimo galimybės, geriau naudojami finansiniai ištekliai;

13.1.5. švietimo reforma teikia galimybių diegti naujas ugdymo formas. Siekiant spręsti nepakankamo švietimo paslaugų prieinamumo ir kokybės problemas (uždaromos mokyklos, reorganizacijos proceso pasekoje neužtikrinamos mokinių mokymosi pasirinkimo galimybės, nepakankamas suaugusiųjų švietimo paslaugų prieinamumas ir pan.), Lietuvoje jau įsteigta 85–90 universalių daugiafunkcinių centrų (apie 35–40 skirtų vaikams ir apie 50 skirtų suaugusiesiems, suaugusiųjų mokymo centrų infrastruktūroje). Šiuose centruose teikiamos įvairios švietimo paslaugos atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikius;

13.1.6. pastarąjį dešimtmetį, gerinant švietimo įstaigų infrastruktūrą ir aprūpinant jas specialia įranga, fizinių ir intelekto sutrikimų turintiems mokiniams sudaryta galimybė ugdytis bendrojo lavinimo mokyklų specialiosiose, lavinamosiose klasėse. Didėja specialiųjų poreikių mokinių, pasirenkančių ugdymąsi drauge su bendraamžiais, skaičius, didinamos jų integracijos galimybės;

13.2. bendrojo ugdymo **infrastruktūros silpnybės:**

13.2.1. švietimo įstaigose dar nesudarytos sąlygos teikti visapusišką pagalbą mokiniui: nėra įrengtos mokytojų bei mokyklų darbuotojų darbo vietos (nepatenkinama patalpų būklė), kompiuterinė ir organizacinė technika moraliai pasenusi, trūksta naujos technikos, baldų (kabinetai, mokyklų bibliotekoms). Pamokos organizuojamos ne visada tinkamai ir patraukliai mokiniui;

13.2.2. gamtos, technologinių mokslų ir meninio ugdymo pasirinkimo galimybes skirtingose mokyklos pakopose daugiausia riboja pasenusios mokymo priemonės ir jų stoka bei nusidėvėjusi infrastruktūra. Dėl nepatenkinamų mokymosi sąlygų ryškėja tendencija, kad vaikams šis ugdymas tampa nepatrauklus, mažėja vaikų ir jaunimo kultūriniai poreikiai;

13.2.3. esami universalūs daugiafunkciniai centrai tik iš dalies sprendžia švietimo įstaigų reorganizacijos, švietimo paslaugų prieinamumo ir kokybės problemas, dėl nepakankamo daugiafunkcinių centrų skaičiaus ir siauro jų paslaugų spektro švietimo paslaugos kai kurių vietovių (ypač kaimo) gyventojams vis dar sunkiai prieinamos, jų kokybė nepakankama;

13.3. bendrojo ugdymo **infrastruktūros galimybės:**

13.3.1. pastaraisiais metais, sparčiai tobulėjant technologijoms, didėja modernios specifinės švietimo įrangos pasiūla, dėl gamintojų ir importuotojų konkurencijos mažėja įrangos kainos. Kasmet didėja švietimo įstaigų finansinės galimybės įsigyti modernią technologinę ir programinę mokymo įrangą;

13.3.2. sparčiai tobulėjančios informacinės ir komunikacinės technologijos išplečia mokymosi galimybes nuotoliniu būdu. Naudojant nuotolinio mokymo infrastruktūrą švietimo paslaugos ir naujausia mokymo medžiaga užtikrina lygias mokymosi galimybes visiems visuomenės nariams, kartu ir bendrojo ugdymo sistemos dalyviams;

13.3.3. gamtos, tiksliuosius ir technikos mokslus norinčiųjų studijuoti skaičiaus didinimas laikomas dinamiškos ir konkurencingos Europos žinių visuomenės sukūrimo sąlyga. Europos Taryba iškelė šios srities tikslą – iki 2010 m. bent 15 proc. padidinti gamtos, tikslųjų ir technikos mokslų absolventų skaičių ir sumažinti lyčių skirtumus šioje srityje (ES Tarybos 2000 m. kovo mėn. 23–24 d. pasitarimo Lisabonoje medžiaga). Technologinių naujovių diegimas ir investicijos į susijusią infrastruktūrą tampa neatsiejama bendrojo ugdymo dalimi;

13.3.4. šalyje aktyviai kuriama įvairių švietimo įstaigų aprūpinimą reglamentuojanti teisinė bazė – standartai, normos ir pan. Mokyklų aprūpinimo standartai, patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. ISAK-1180, reglamentuoja švietimo įstaigų materialinį aprūpinimą infrastruktūra, įranga ir kt., atsižvelgiant į mokymosi pakopą, mokinių skaičių. Teisinė bazė leidžia tiksliai įvertinti švietimo įstaigų poreikius, tinkamai vykdyti jų aprūpinimą, sudaryti vienodas galimybes skirtingų įstaigų mokiniams ir mokytojams;

13.3.5. švietimo įstaigų infrastruktūros plėtra akcentuojama daugelyje svarbiausių Lietuvos švietimą reglamentuojančių strateginių dokumentų: Mokymosi visą gyvenimą strategijoje, Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatose, Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą strategijoje ir programoje ir kt. Tai sudaro strategines prielaidas švietimo infrastruktūrai modernizuoti;

13.4. bendrojo ugdymo **infrastruktūros grėsmės:**

13.4.1. galiojantys griežti statybos techniniai reglamentai ir higienos normos reikalauja didelių investicijų į švietimo infrastruktūrą. Atlikti dalinį švietimo įstaigų infrastruktūros pagerinimą dažnai neįmanoma dėl nesuderintų norminių dokumentų, todėl neretai būtina investuoti ir į perteklinę infrastruktūrą, o tam reikalingos ypač didelės lėšos;

13.4.2. spartus technologijų vystymasis, inovacijų plėtra reikalauja, kad švietimo įstaigų technologinė bazė būtų nuolat atnaujinama ir plėtojama, tačiau tai dažnai neįmanoma dėl nepakankamo švietimo sistemos finansavimo;

13.4.3. dėl nepalankių demografinių tendencijų pastaruoju metu gyventojų skaičius, ypač kaimo vietovėse, sparčiai mažėja, daugėja asmenų, kuriems teiktina specialioji pedagoginė ir/ar psichologinė pagalba. Švietimo infrastruktūros poreikiui nuolat keičiantis kyla grėsmė, kad modernizuota infrastruktūra nebus tinkamai panaudojama;

13.5. **infrastruktūros SSGG analizės išvados.** Šalies švietimo įstaigų išsidėstymas yra gana geras, taip pat steigiami nauji pažangūs švietimo sistemos vienetai – universalūs daugiafunkciniai

centrai. Šiuo metu gerėja švietimo įstaigų aprūpinimas IKT įranga, ji daugiau naudojama ugdymo procese. Tačiau šalies bendrojo ugdymo įstaigos dar nepakankamai aprūpintos specifinėmis mokymo priemonėmis (gamtos ir technologijų mokslų bei meninio ugdymo įranga, specialiųjų poreikių mokiniams reikalinga įranga, bibliotekų įranga ir pan.). Mokyklose neįrengtos modernios darbo vietos mokytojams, psychologams, socialiniams pedagogams, dar neužtikrinamas švietimo paslaugų prieinamumas kaimo vietovėse. Tobulinant egzaminų sistemą susiduriama su įrangos problemomis. Probleminės ir investicijų reikalaujančios bendrojo ugdymo infrastruktūros sritys yra ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos, bendrojo lavinimo mokyklos ir jų bibliotekos, specialiosios ir jaunimo mokyklos, egzaminų infrastruktūra, universalūs daigafunkciniai centrai. Pagrindinės investicijos turėtų būti skiriamos įstaigų patalpoms modernizuoti, aprūpinti mokymo priemonėmis, IKT įranga, kita įranga, baldais;

14. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje numatyta kryptis – **paramos tobulinimas**. Daugiausia dėmesio skiriama socialiai teisingoms, lygioms švietimo galimybėms puoselėti: įvairiai visuotinei ir kriterinei individualiai paramai mokiniams plėtoti, materialinei, psichologinei ir kitokiai pagalbai mokyklai organizuoti. Didžiausios vertybės – socialinis teisingumas, mokymosi prieinamumas, kokybė;

14.1. **paramos** mokiniui bendrajame ugdyme **stiprybės**:

14.1.1. pradėtas įgyvendinti trijų lygių pagalbos mokiniui modelis, kurį naudojant pagalba vykdoma savivaldybių, o ne apskričių lygmeniu, todėl paramos mokiniui sistema vis labiau priartinama prie mokinio;

14.1.2. teikiant informacinę, ekspertinę ir konsultacinę pagalbą ir skatinant bendradarbiavimą tarp įvairių lygių pagalbos mokiniui specialistų, didinamas specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ir mokymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingumas, psichologinis atsparumas;

14.1.3. išaugo paramos mokiniui reikšmė sprendžiant vieną iš opiausių bendrojo ugdymo problemų – mokinių „iškritimą“ iš bendrojo ugdymo sistemos. Atliekant tyrimus, analizuojančius mokyklos nelankymo ir „iškritimo“ priežastis, vykdam projektus, susijusius su „iškritusiųjų“ mokinių grąžinimu į mokyklas, vis labiau atsižvelgiama į ankstesnių metų patirtį, tai leidžia veiksmingiau spręsti problemą ir tobulinti paramos sistemą;

14.1.4. daugiau dėmesio skiriama mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių: kasmet vis daugiau specialiųjų poreikių mokinių integruojama į bendrojo lavinimo mokyklas, mokyklose steigiami papildomi pagalbos mokiniui specialistų etatai, kuriamos ir adaptuojamos specialiųjų poreikių vertinimo metodikos ir specialiosios mokymo priemonės;

14.2. **paramos** mokiniui bendrajame ugdyme **silpnybės**:

14.2.1. dėl netinkamai įrengtų pagalbos mokiniui specialistų darbo vietų nukenčia darbo kokybė, tai neleidžia veiksmingai funkcionuoti paramos mokiniui sistemai;

14.2.2. stokojama valstybinio prevencinės politikos švietimo sistemoje požiūrio: prevencinės programos yra fragmentiškos, vykdomos vienos savivaldybės ar vienos mokyklos teritorijoje, neužtikrinamas šios veiklos tęstinumas, būtinas sėkmingam ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos prevencijos politikos įgyvendinimui ir sprendžiant „iškritimo“ iš bendrojo ugdymo sistemos problemas;

14.2.3. užsienio šalyse pastebimas didelis susidomėjimas gabiais vaikais ir jų problemomis. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kartu su Kauno technologijos universitetu 2002 m. atliktas tiriamasis darbas „Itin gabių vaikų ugdymo situacijos Lietuvoje analizė“ (Almonaitienė, Janilionis, Narkevičienė, 2002 m.) parodė, kad nėra aišrios valstybės politikos gabių vaikų ugdymo atžvilgiu: nėra bendros itin gabių vaikų ugdymo sampratos, specialistų, parengtų darbui su itin gabiais vaikais, gabių vaikų atpažinimas, ugdymas ir parama jiems stokoja sistemiškumo;

14.2.4. nepaisant sukurtos teisinės bazės ir papildomo specialiųjų poreikių asmenų ugdymo proceso finansavimo, šalies mokyklos techniškai, materialiai ir moraliai dar nėra pasirengusios ugdyti specialiųjų poreikių vaikų: trūksta ne tik kvalifikuotų specialistų, specialiųjų mokymo priemonių, pritaikytos mokymosi aplinkos, bet ir teigiamo požiūrio į specialiųjų poreikių asmenų integraciją;

14.3. **paramos** mokiniui bendrajame ugdyme **galimybės**:

14.3.1. paramos mokiniui, švietimo sistemos prieinamumo ir lygių galimybių užtikrinimą specialiųjų poreikių asmenims reglamentuoja Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853), Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos, Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2003–2012 m. programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 7 d. nutarimu Nr.850 (Žin., 2002, Nr. 57-2335), Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas (Žin., 2004, Nr. 83-2983), Lietuvos Respublikos specialiojo ugdymo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 115-3228). Tai sudaro teisinį pagrindą subalansuoti ir kontroliuoti paramos mokiniui sistemos veikimą;

14.3.2. Lietuva yra ratifikavusi Jungtinių Tautų Lygių galimybių neįgaliesiems žmonėms teikimo bendrąsias taisykles, Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją. Formuodama specialiųjų poreikių vaikų ugdymo politiką, Lietuva vadovaujasi Salamankos deklaracija, „Mokyklos visiems“ koncepcija. Tobulinant paramą mokiniui yra galimybė pasinaudoti pažangia užsienio šalių patirtimi;

14.3.3. švietimui skiriama valstybės biudžeto lėšų suma palengva didinama, tai leidžia investuoti į paramos mokiniui specialistų rengimą, jų kvalifikacijos tobulinimą, naujų darbo vietų steigimą (pedagoginių psichologinių tarnybų specialistų, pedagogų padėjėjų etatai), infrastruktūros kūrimą;

14.3.4. šalies aukštųjų mokyklų kuriamos ir atnaujinamos studijų programos sudaro galimybę paruošti reikiamos kvalifikacijos paramos mokiniui specialistus. Į švietimo sistemą įsiliejant naujų sričių specialistams, sumažėja mokytojų profesinės kvalifikacijos tobulinimo specialiojo ugdymo ir specialiųjų mokymo priemonių panaudojimo klausimais poreikis, padidėja galimybė daugiau lėšų skirti specialiųjų poreikių turinčių mokinių ugdymui, reikiamų priemonių įsigijimui;

14.3.5. naujų informacinių technologijų taikymas paramos mokiniui organizavime (duomenų bazės specialistams, programinė įranga ir mokomosios programos mokiniams ir pan.) gerina darbo sąlygas paramos mokiniui specialistams. Kryptingai diegiamos informacinės technologijos teikia galimybių toliau didinti mokymo paslaugų kokybę ir prieinamumą;

14.4. **paramos** mokiniui bendrajame ugdyme **grėsmės**:

14.4.1. šalies regionų socialiniai ekonominiai skirtumai (nevienodi savivaldybių biudžetai, neadekvatus valdžios institucijų požiūris į problemos mastą, paramos mokiniui specialistų stygius) stabdo socialinę integraciją, didina gyventojų socialinę atskirtį ir kelia grėsmę tolygiam paslaugų prieinamumui ir jų kokybei;

14.4.2. didėjantis „iškritimo“ iš bendrojo ugdymo sistemos mokinių skaičius, asmenų, turinčių negalią integravimas į bendrojo lavinimo mokyklas reikalauja papildomų valstybės investicijų. Neskiriant adekvataus dėmesio šioms problemoms, ateityje smarkiai išaugs investicijos į socialinės paramos, reintegracijos programas ir pan.

14.5. **paramos SSGG analizės išvados**. Nepaisant sukurtos teisinės bazės ir papildomo specialiųjų poreikių asmenų ugdymo proceso finansavimo, Lietuvos mokyklos techniškai, materialiai ir moraliai nėra pasirengusios ugdyti specialiųjų poreikių vaikų. Trūksta ne tik kvalifikuotų specialistų, specialiųjų mokymo priemonių, pritaikytos mokymosi aplinkos, bet ir teigiamo požiūrio į specialiųjų poreikių asmenų integraciją. Pagrindinės investicijos turi būti nukreiptos į pedagoginių psichologinių tarnybų plėtrą, naujų ugdymo formų diegimą, gabių vaikų atpažinimo ir pagalbos jiems metodikų kūrimą, specialiųjų mokymo priemonių rengimą ir sklaidą.

15. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje numatyta kryptis – **turinio tobulinimas**. Bus padidinta mokymosi ir studijų turinio atitiktis darbo rinkos žinių visuomenėje poreikiams, sustiprintas socialinių, informacinių, komunikacinių ir kitų bendrųjų gebėjimų visuotinis ugdymas, mokymasis bus individualizuotas pagal asmens poreikius, gebėjimus, bus subalansuotas mokymosi krūvis. Didžiausios vertybės – kokybė, kontekstualumas, socialinis teisingumas;

15.1. bendrojo ugdymo **turinio stiprybės**:

15.1.1. vykdant Lietuvos švietimo sistemos reformas ir tobulinant ugdymo turinį gerėja teikiamo bendrojo ugdymo kokybė: mokiniai turi vis daugiau galimybių pasirinkti dalykų kursus ir modulius, atsižvelgiama į mokinių poreikius, polinkius, sugebėjimus ir tolesnę jų mokymosi perspektyvą. Taip pat atnaujinamos pagrindinio ugdymo Bendrosios programos, kurios yra orientuojamos į mokinių esminių kompetencijų ugdymą, turinio diferencijavimą ir individualizavimą;

15.1.2. vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. ISAK-1041 „Dėl Švietimo konsultantų rengimo, veiklos ir atskaitomybės nuostatų tvirtinimo“ (Žin., 2005 Nr. 73-2666) ir siekiant užtikrinti kokybišką mokyklų valdymą bei ugdymo kokybės veiksmingumą, šalyje rengiami ugdymo turinio konsultantai, kurie konsultuoja mokyklų vadovus, mokytojus, psichologus ir mokyklų bendruomenių narius aktualiais nacionalinio ugdymo turinio įgyvendinimo, ugdymo proceso organizavimo klausimais, atitinkamai gerindami švietimo specialistų turinio tobulinimo gebėjimus;

15.2. bendrojo ugdymo **turinio silpnybės**:

15.2.1. visais švietimo lygmenimis formuojamas ir įgyvendinamas ugdymo turinys yra labiau orientuotas į žinias ir mokinių akademinių gebėjimų ugdymą, per mažai dėmesio skiriama ugdymo turinio sąsajoms su gyvenimo praktika, naujų, šiuolaikinėje visuomenėje būtinų kompetencijų plėtojimu, o tai yra būtina sąlyga visapusiškam mokinio asmenybės, jo tautinės ir pilietinės savimonės ugdymui;

15.2.2. mokytojai ir mokyklų vadovai stokoja kompetencijų, individualizuoti mokymo procesą atsižvelgiant į įvairias mokymosi sunkumų priežastis (motyvacijos stoka, skirtingai suvokiamas užduotis, skirtingus mokymosi stilius) ir prioritetinius ugdymo pasiekimus. Mokymo turinys ir mokymo procesas dar nėra tinkamai individualizuojami, atsižvelgiant į skirtingus mokinių poreikius, dėl to nukenčia mokymo kokybė;

15.2.3. atliktų tyrimų duomenimis, ne visi Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose naudojami vadovėliai ir kita mokymo medžiaga tinkami naudoti dirbant pagal Bendrąsias ugdymo programas ir ugdymo planus, jų turinys tik iš dalies atitinka mokinių amžiaus ypatumus ir ne visuomet padeda siekti išsilavinimo standartuose numatytų tikslų;

15.2.4. dėl intensyvių imigracijos procesų atsiranda poreikis užtikrinti palankias integracijos į šalies švietimo sistemą sąlygas užsieniečių vaikams. Šie keblumų patiria dėl nepatenkinamų lietuvių kalbos žinių, o šalies bendrojo ugdymo sistema dar nėra visapusiškai pasirengusi tenkinti šios tikslinės grupės poreikių: nėra parengtos lietuvių kalbos mokymo priemonės įvairaus amžiaus mokinių grupėms, trūksta įvairių kalbų žodynų, nepakankama mokytojų kvalifikacija integracijos srityje;

15.3. bendrojo ugdymo **turinio galimybės**:

15.3.1. vadovėliai ir kita mokymo(si) medžiaga, skirta IKT panaudoti ugdymo procese, sudaro mokiniams geresnes galimybes ir sąlygas ugdyti esmines kompetencijas, mažėja mokinių „iškritimo“ iš švietimo sistemos tikimybė;

15.3.2. mokinių esminių kompetencijų, ypač kalbų, skaitmeninio raštingumo, pilietiškumo, verslumo, kultūrinio sąmoningumo ugdymas išskiriamas kaip prioritetas Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo bei atnaujinimo strategijoje ir ilgalaikėje pilietinio ir

tautinio ugdymo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. X-818 (Žin., 2006, Nr. 102-3939). Šiuolaikinės mokymosi teorijos ir vykstančios švietimo reformos orientuojamos į geresnį ugdymo turinio pritaikymą individualiems mokymosi poreikiams tenkinti, tai sudaro sąlygas mokymąsi sieti su mokinių asmeninėmis stiprybėmis, poreikiais ir praktika. Tęsiant reformas, mokymasis taptų dar patrauklesnis, spartesnis, prasmingesnis ir veiksmingesnis;

15.4. bendrojo ugdymo **turinio grėsmės**:

15.4.1. skeptiškas visuomenės požiūris į asmens profesinį mokymą ir karjeros planavimą lemia mokiniams patrauklios taikomosios ir praktinės veiklos pamokose trūkumą, mokiniams dažniausia teikiama tik akademinų žinių. Mokiniai dėl nepakankamai išugdytų esminių kompetencijų gali patirti įvairių sunkumų aukštesnėse švietimo sistemos pakopose ir darbo rinkoje;

15.5. **turinio SSGG analizės išvados**. Vykdomos Lietuvos švietimo sistemos reformos turi teigiamos įtakos ugdymo turinio tobulinimo procesui, tai sudaro prielaidas gerinti bendrojo ugdymo kokybę, tačiau pats ugdymo turinys vis dar orientuotas į mokinių akademinų gebėjimų ugdymą ir žinių pateikimą. Siekiant ugdyti esmines mokinių kompetencijas, pagrindinės investicijos turi būti skiriamos ugdymo turinio atnaujinimui, bendrojo ugdymo įstaigų bei švietimo konsultantų bendradarbiavimui plėtoti.

16. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje numatyta kryptis – **personalo tobulinimas**. Personalo rengimo pertvarka reorganizuos pedagogų rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą, konkretins reikalavimus pedagogams, organizuos naują pedagogų kompetencijos ir jos tobulinimo vertinimo sistemą. Taip pat bus imamasi veiksmų mokyklų vadovų kvalifikacijai tobulinti. Didžiausios vertybės – kokybė, kontekstualumas, veiksmingumas;

16.1. bendrojo ugdymo **personalo stiprybės**:

16.1.1. Lietuvoje aktyviai vyksta procesai, nukreipti į švietimo paslaugų kokybės gerinimą ir prieinamumo didinimą, reorganizuojant švietimo ir ugdymo įstaigų tinklą pagal gyventojų poreikius ir turimus išteklius, mokyklos aprūpinamos būtina įranga ir technika, vyksta aktyvus mokyklų tarpusavio bendradarbiavimas. Ypač sparčiai vykdomi mokyklų informacinių komunikacinių technologijų plėtros, mokyklų modernizacijos projektai, mokyklose aktyviau pradedami taikyti inovatyvūs mokymo, mokymosi ir pasiekimų vertinimo metodai. Skiriama dėmesio ir suaugusiųjų tęstiniam mokymui, sudarant sąlygas mokymuisi visą gyvenimą: steigiamos mokymosi vietos, skatinama kurti programas ir pan. Taip pat didinama švietimo paslaugų teikėjų (pedagogų, švietimo įstaigų administracijos darbuotojų, kitų švietimo specialistų ir susijusių darbuotojų) kompetencija taikyti šiuos mokymo būdus, metodus ir priemones mokymo kontekste;

16.1.2. daug dėmesio skiriama pagalbos mokiniui sistemos plėtros personalui: steigiami specialistų etatai, išlaikomos darbo vietos, kuriamos ir naudojamos specialiosios darbo, vertinimo metodikos, specialistai mokomi spręsti problemas. Atitinkamai gerinama švietimo paslaugų kokybė: užtikrinamas mokinių socialinių ir specialiųjų poreikių tenkinimas, adaptacija, didinama ir motyvacija, t. y. sprendžiamos vienos opiausių švietimo problemų;

16.2. bendrojo ugdymo **personalo silpnybės**:

16.2.1. Lietuvos bendrojo ugdymo žmogiškieji ištekliai (švietimo paslaugų teikėjai) dėl informacijos, kvalifikacijos (žinių ir įgūdžių, patirties) stokos yra nepakankamai pasirengę diegti naujoves (inovacijas) ir remtis šiuolaikinėmis moderniomis technologijomis mokymo procesui organizuoti. Švietimo paslaugų teikėjams ypač trūksta žinių, kvalifikacijos, praktinių gebėjimų ne tik problemų identifikavimo, vertinimo srityse, bet ir vadybinių, techninių žinių (pvz., kompiuterinis raštingumas, gebėjimai taikyti modernius darbo metodus ir pan.). Šios problemos stabdo švietimo paslaugų kokybės gerinimo procesą;

16.2.2. šalies bendrojo ugdymo darbuotojų kompetencijoms tobulinti (tinkamam funkcijų atlikimui) skiriamas nepakankamas strateginis ir finansinis dėmesys: nepakanka specialiųjų metodikų, programų, trūksta kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos sistemos elementų, stokojama lėšų kai kurių lygių švietimo paslaugų teikėjų kvalifikacijai tobulinti, pastebimas specialistų stygius ir kt. Be tinkamų švietimo personalo kompetencijų pagalbos mokiniui sistema nustoja veikti ir nesprendžia opių „iškritimo“, nepakankamo inkliuzinio ugdymo, prastos mokinių motyvacijos mokytis bei panašių problemų;

16.3. bendrojo ugdymo **personalo galimybės**:

16.3.1. patvirtinti ilgalaikiai strateginiai dokumentai (Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos, Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programa, Visuotinio kompiuterinio raštingumo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1176 (Žin., 2004, Nr.140-5124) ir kt.), ir pagrįstas užsienio šalių patirties taikymas Lietuvos bendrajame ugdyme iškelia personalo kvalifikacijos vertę švietimo reformos kontekste. Kartu atsiranda galimybių nuolat, kryptingai ir sistemingai tobulinti bendrojo ugdymo personalo kvalifikaciją;

16.3.2. didėjantis švietimo vaidmuo visuomenės vertybių sistemoje įgalina siekti modernesnės švietimo sampratos ir atitinkamai keisti švietimo personalo vertybines, kvalifikacines nuostatas. Šių svarbių pokyčių suvokimas ir diegimas sudaro galimybes plėtoti racionalią, pagrįstą ir į pokyčius reaguojančią švietimo sistemą;

16.3.3. augantis Lietuvos biudžetas ir atitinkamai švietimui skiriama lėšų suma sukuria galimybes didinti valstybės indėlį į švietimo srities personalo tobulinimo sistemą vykdant projektus, keliant personalo kvalifikaciją, kuriant personalui palankias modernias darbo vietas ir kt.;

16.3.4. Lietuvos švietimo sistema vykdo nacionalinę politiką, paremtą pažangiausiais Europos ir pasaulio dokumentais: Jungtinių Tautų Lygių galimybių neįgaliams žmonėms teikimo bendrosiomis taisyklėmis, Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija, Salamankos deklaracija, „Mokyklos visiems“ koncepcija. Šie strateginiai dokumentai teikia galimybių švietimo personalui stiprinti inkliuzinio ugdymo svarbą (neįgaliųjų vaikų poreikiai, jų tolesnė integracija į visuomenę), formuoti vaikų (būsimųjų suaugusiųjų) toleranciją bendraamžiams. Tai ypatinga švietimo sistemos funkcija, leidžianti kurti darnią ir visavertę visuomenę;

16.3.5. kryptingos investicijos į mokymo procese naudojamas technologijas (technologijų diegimas, perėmimas ir nuolatinis atnaujinimas) ir jų pritaikymas švietimo procesams užtikrinti sudaro galimybes švietimo personalui nuolat tobulinti savo kompetencijas įvairiose srityse, palengvina darbo sąlygas (leidžia geriau tobulinti kvalifikaciją, optimizuoti darbo laiką, palengvina darbą su kolegomis ir vaikais bei jų tėvais) ir drauge didina švietimo personalo motyvaciją, pasitenkinimą darbu. Taip pat generuojamos naujos idėjos, koncepcijos, leidžiančios brandinti Lietuvos švietimo sistemą;

16.4. bendrojo ugdymo **personalo grėsmės**:

16.4.1. nepakankamai spartus aktualių strateginių ir politinių dokumentų parengimas, įgyvendinimas ir kontrolė stabdo būtinus bręstančius pokyčius švietimo srities personalo tobulinimo klausimais: palyginti lėtai vykdomas mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimas;

16.4.2. atskirų institucijų, atsakingų už tam tikros bendrojo ugdymo srities įgyvendinimą, pasyvus moksliniais tyrimais ir patirtimi paremtų priemonių taikymas personalo kvalifikacijos tobulinimo aspektais kelia grėsmę Lietuvos švietimo sistemos išliejimui į Europos švietimo tinklus lygiomis teisėmis (per dideli skirtumai tarp personalo rengimo sistemų, kvalifikacijos ir įgūdžių bei kt.);

16.4.3. nepakankamai aiškiai apibrėžtos personalo teisių siekti kvalifikacijos tobulinimo (nesuderintas pavadavimo klausimas, neišspręsta švietimo konsultantų vaidmens ir išlaikymo

problema bei kt.) galimybės kelia grėsmę kryptingam švietimo srities personalo atsinaujinimui siekiant švietimo kokybės ir prieinamumo;

16.4.4. Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos ir tautos senėjimo procesai iškelia švietimo personalo netolygaus pasiskirstymo problemą, dėl to pasunkėja racionalus ir nuoseklus švietimo reformos vykdymas visoje Lietuvos teritorijoje ir atitinkamai mažėja jos vertė Europos lygiu;

16.4.5. nuolat kintančios techninės ir technologinės sąlygos (pvz., informacinių technologijų plėtra, naujų komunikavimo būdų atsiradimas, mokymo priemonių kaita ir pan.) kelia grėsmę ilgalaikiam švietimo personalo kvalifikacijos tobulinimo proceso formavimui, kadangi gali iš esmės pakeisti personalo kvalifikacijas ir atitinkamai – reikalavimus, keliamus atitinkamos srities specialistams. Be to, tai sąlygoja nuolatinį finansavimo poreikį;

16.5. **personalo SSGG analizės išvados.** Personalas sudaro pagrindą visai Lietuvos švietimo sistemai funkcionuoti. Nuo švietimo srities personalo kvalifikacijos (rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos) ypač priklauso švietimo sistemos modernizavimas: švietimo turinio sąsaja su pasaulio realijomis, žinių visuomenės nuostatų atitikimas, švietimo sistemos veiksmingumo didinimas ir kt. Dėl lėšų, kryptingų pokyčių valdymo stokos, nepakankamai spartaus politinių pokyčių valdymo ir kitų veiksnių švietimo personalo kvalifikacija kai kuriose srityse lieka nepakankama. Taip mažėja švietimo veiksmingumas, pažeidžiamas švietimo racionalumo principas, todėl nukenčia paslaugų vartotojai, t. y. visi Lietuvos gyventojai. Švietimo reformos įgyvendinimas pirmiausia siejamas su personalo ir jo kvalifikacijos tobulinimu. Daugiausia dėmesio reikės skirti visapusiškam švietimo personalo kvalifikacijos tobulinimui plečiant personalo rengimo sistemą ir kuriant būtiną metodinę medžiagą. Tobulinant bendrojo ugdymo personalą, pagrindinės investicijos turėtų būti skiriamos reikalingiems tyrimams, švietimo sistemos personalo mokymams ir aprūpinimui metodine medžiaga.

III. PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

17. Remiantis esamos būklės ir tendencijų analize, keliamas šis bendrasis Programos tikslas: **užtikrinti visuomenės poreikius atitinkančią bendrojo ugdymo kokybę diegiant inovacijas ir stiprinant švietimo sistemos pajėgumus.**

18. Atsižvelgiant į 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ ir 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ uždavinius, keliami šie specifiniai Programos tikslai:

18.1. **1 tikslas: plėtoti švietimo valdymo sistemą, užtikrinančią švietimo specialistų kompetencijų ugdymo ir tobulinimo bei vertinimo poreikius.** Šis tikslas atitinka 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ 1 uždavinį „Tobulinti ir stiprinti mokymosi visą gyvenimą institucinę sistemą“ bei Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje nustatytą prioritetinę kryptį „valdymo tobulinimas“. Uždaviniai:

Nr.	Uždavinys	Uždavinį įgyvendinantis komponentas (veikla)
1.1	Sukurti ir įdiegti standartizuotus mokinių vertinimo ir įsivertinimo įrankius, tai leis užtikrinti ugdymo proceso grįžtamąjį ryšį ir sudaryti sąlygas mažinti mokinių „iškritimą“	Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas
1.2	Stiprinti institucinės pagalbos švietimo	Apskrities ir savivaldybių švietimo padalinių

Nr.	Uždavinys	Uždavinį įgyvendinantis komponentas (veikla)
	specialistų ekspertinius gebėjimus, edukacines bei vadybines kompetencijas	specialistų ekspertinių gebėjimų stiprinimas
1.3	Plėtoti švietimo valdymo informacines sistemas siekiant išsamia informacija pagrįstų ir racionalių švietimo politikos sprendimų	Regioninių švietimo valdymo informacinių sistemų (ŠVIS) plėtra ir ŠVIS bei Švietimo politikos analizės specialistų kompetencijos tobulinimas
1.4	Diegti integruotus ir praktiškai lengvai pritaikomus mokyklų įsivertinimo instrumentus, sudarant sąlygas pačioms mokykloms kompleksiškai ir objektyviai įsivertinti savo veiklą ir priimti duomenimis grįstus sprendimus	Mokyklų įsivertinimo instrumentų kūrimas ir diegimas
1.5	Suformuoti paramos švietimo lyderiams infrastruktūros pagrindus	Lyderių laikas

18.2. 2 tikslas: atnaujinti ir su naujomis kompetencijomis, kurios atitiktų darbo rinkos žinių visuomenėje poreikius, susieti ugdymo turinį. Šis tikslas atitinka 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ 2 uždavinį „Gerinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę“ bei Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje nustatytą prioritetinę kryptį „turinio tobulinimas“. Uždaviniai:

Nr.	Uždavinys	Uždavinį įgyvendinantis komponentas (veikla)
2.1	Rengti ugdymo turinio konsultantus, formuoti konsultantų partnerystės tinklą, sukurti metodinę medžiagą atnaujintoms Bendrosioms programoms įgyvendinti, taip užtikrinant veiksmingai mokyklose diegimas ugdymo turinio naujoves	Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas Ugdymo turinio naujovių sklaidos modelis
2.2	Atnaujintą ugdymo turinį orientuoti jį į esminių mokinių kompetencijų ugdymo, ugdymo programų lankstumo, įvairiapusiškumo, didesnių pasirinkimo galimybių didinimą	Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14–19 metų mokiniams, II etapas: gilesnis mokymosi diferencijavimas ir individualizavimas siekiant ugdymo kokybės, reikalingos šiuolaikiniam darbo pasauliui Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo plėtra ugdymo procese Ankstyvojo užsienio kalbos mokymo gerinimas Sukurti, įdiegti ir tobulinti verslumo ugdymo priemonės Gamtos mokslų mokytojų kompetencijos ugdymas
2.3	Diegti inovacijas švietime ir skatinti bendradarbiavimą, remiant bendrojo ugdymo dalyvių iniciatyvas	Švietimo inovacijos

18.3. 3 tikslas: įgyvendinti švietimo specialistų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos pertvarką organizuojant naują ir žinių visuomenės poreikius tenkinančią

kompetencijų ugdymo ir tobulinimo bei vertinimo sistemą. Šis tikslas atitinka 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ 2 uždavinį „Gerinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę“ ir Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje nustatytą prioritetinę kryptį „personalo tobulinimas“. Uždaviniai:

Nr.	Uždavinys	Uždavinį įgyvendinantis komponentas (veikla)
3.1	Tobulinti egzaminų sistemą gerinant pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų ir brandos egzaminų sistemos įvaizdį, didinant vertinimo veiklos efektyvumą	Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas
3.2	Stiprinti švietimo įstaigų darbuotojų kompetenciją ir motyvaciją numatytoje srityse per inovatyvių mokymo metodų, ugdymo formų taikymą, panaudojant veiksmingą kvalifikacijos tobulinimą, bendradarbiaujančių mokyklų tinklų modelius ir modernias IKT	eAplanko taikymas plėtojant pedagogų kompetenciją, nagrinėjant jo taikymo pedagoginiame kompiuteriniame raštingume atvejį Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra Besimokančių mokyklų tinklai Pradinių klasių mokytojų ir specialiojo ugdymo pedagogų kompetencijų taikyti IKT ir inovatyvius mokymo metodus tobulinimo modelio išbandymas ir diegimas Vaikų ir jaunimo socializacijos centruose dirbančių mokytojų ir pagalbos specialistų kompetencijos ugdymas Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos įgyvendinimas Užsieniečių vaikų Lietuvoje ir lietuvių vaikų užsienyje ugdymo organizavimas

18.4. 4 tikslas: plėtoti švietimo paslaugas, jų kokybę, prieinamumą tobulinant švietimo sistemos pagalbą tarp bendrojo ugdymo, profesinio rengimo ir aukštojo mokslo, modernizuojant bendrojo ugdymo infrastruktūrą ir vystant paramos mokiniui sistemą. Šis tikslas atitinka 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ 2 uždavinį „Gerinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę“ ir 3 uždavinį „Didinti mokymosi visą gyvenimą prieinamumą“, taip pat 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ 2 uždavinį „Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje“ ir Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų įgyvendinimo programoje nustatytas prioritetines kryptis „paramos tobulinimas“ ir „infrastruktūros tobulinimas“. Uždaviniai:

Nr.	Uždavinys	Uždavinį įgyvendinantis komponentas (veikla)
4.1	Stiprinti švietimo pagalbos darbuotojų ekspertinius gebėjimus, edukacines ir vadybines kompetencijas. Plėtoti kokybišką mokymosi psichologinę, specialiąją ir socialinę	Pagalbos mokiniui efektyvumo ir kokybės plėtra Specialiųjų mokymo priemonių rengimas Specialiųjų poreikių asmenų ugdymo(si) formų plėtra

Nr.	Uždavinys	Uždavinį įgyvendinantis komponentas (veikla)
	pedagoginę pagalbą	Nuotolinio mokymo kuratorių (kaimo vietovėse) kompetencijos tobulinimas Mokyklos bibliotekų darbuotojų kompetencijos tobulinimas, taikant šiuolaikines priemones Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas Psichologinės pagalbos prieinamumo didinimas Gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo kokybės gerinimas Inkliuzijos technologijų teikimo paslaugų sistemos sukūrimas
4.2	Gerinti švietimo paslaugų prieinamumą ir kokybę kuriant ir plėtojant universalius daugiafunkcinius centrus ir modernizuojant suaugusiųjų švietimo institucijas	Universalių daugiafunkcinių centrų steigimas ir plėtra Suaugusiųjų švietimo institucijų modernizavimas plėtojant universalius daugiafunkcinius centrus
4.3	Modernizuoti bendrojo lavinimo mokyklas ir mokytojų darbo vietas sudarant sąlygas tobulinti bendrojo lavinimo ugdymo turinį ir gerinti švietimo kokybę	Technologijų, menų ir gamtos mokslų mokymo infrastruktūra Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas
4.4	Modernizuoti bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekas gerinant mokyklos bendruomenei teikiamų paslaugų kokybę ir užtikrinti geresnes mokymo ir mokymosi sąlygas	Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas
4.5	Sudaryti sąlygas sėkmingam įvairiapusiam mokinių ugdymuisi, steigiant specialiojo ugdymo metodinius centrus, atnaujinant jaunimo mokyklų materialinę bazę ir įrengiant specialistų darbo vietas	Specialiųjų mokyklų pertvarka, metodinių centrų steigimas Jaunimo mokyklų aplinkos pritaikymas Pedagoginių psichologinių tarnybų infrastruktūros, švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų darbo aplinkos modernizavimas
4.6	Gerinti mokinių pasiekimų vertinimo kokybę ir egzaminų sistemos skaidrumą, modernizuojant pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų vertinimo infrastruktūrą	Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų vertinimo sistemos infrastruktūros plėtra
4.7	Modernizuoti ikimokyklinio ugdymo įstaigas	Investicijos į ikimokyklinio ugdymo įstaigas

19. Programos tikslų ir uždavinių išraiška skaičiais (prognozuojamas Programos poveikis):

Tikslas	Rodiklis	Esama padėtis (Lietuva)		Esama padėtis (ES 27 vidurkis)		Tikėtina padėtis 2015 m.	Informacijos šaltinis
		metai	reikšmė	metai	reikšmė		
1 tikslas	Atestuotų mokyklos vadovų ir jų pavaduotojų dalis, (proc.)	2006	69,2	N/d	N/d	71,0	Valstybės švietimo stebėsenos (toliau – ŠVIS) rodiklis R42
2 tikslas	Mokinių, kurie mokosi pagal technologinio profilio ir profesinio rengimo programas (ISCED 3 lygmens), dalis (proc.)	2006	26,4	2005	58,0	50,0	ŠVIS rodiklis R66
3 tikslas	18 metų asmenys, dalyvaujantys švietimo sistemoje (visi ISCED lygiai), proc.	2005	90,1	2005	78,0	95,0	Eurostat
4 tikslas	Švietimo įstaigose ugdomų 1–6 metų vaikų dalis (proc.) lyginant su bendru to amžiaus vaikų skaičiumi	2006	56,0	N/d	N/d	60,0	ŠVIS rodiklis R55
	Specialiąją pedagoginę ir specialiąją, psichologinę bei socialinę pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų ir mokinių skaičiaus santykis bendrojo lavinimo mokyklose	2006	250,5	N/d	N/d	125,0	ŠVIS rodiklis R39
	Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių, kuriems mokykloje buvo suteikta psichologinė ar/ir specialioji pedagoginė ir specialioji pagalba, dalis (proc.)	2006	40,0	N/d	N/d	80,0	ŠVIS rodiklis R40
	4 metų vaikai, ugdomi ikimokyklinėse ugdymo įstaigose (proc.)	2005	56,8	2005	85,7	65,0	Eurostat

20. Programa ženkliai prisidės prie šių 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ bei 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ strateginio konteksto rodiklių pasiekimo:

Rodiklis (vertinimo vienetas)	Pradinė situacija (metai)	Skaičiais išreikšti uždaviniai
25–64 metų gyventojų, per paskutines 4 savaites dalyvavusių švietimo ir profesinio mokymo veikloje (mokymosi visą gyvenimą lygis), dalis	6,3 proc., 2005 m.	11,0 proc.
Jaunimo švietimo pasiekimų lygis: bent vidurinį išsilavinimą (arba vidurinį išsilavinimą ir darbo rinkoje paklausią profesinę kvalifikaciją) įgijusių 20–24 metų asmenų dalis	85,2 proc., 2005 m.	90,0 proc.
Ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos lygis: pagrindinį išsilavinimą turinčių ir toliau nesimokančių 18–24 metų asmenų dalis	9,2 proc., 2005 m.	9,0 proc.

IV. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO GALIMYBIŲ VERTINIMAS

21. Programos lygmeniu numatytų tikslų bus siekiama įgyvendinant 30 komponentų ir projektų konkurso būdu finansuojant 11 veiklos sričių.

22. Programos įgyvendinimo biudžetas yra 607,99 mln. Lt. Programos veiklos sritys finansuojamos Europos regioninės plėtros fondo (toliau vadinama – ERPF), Europos socialinio fondo (toliau vadinama – ESF) paramos lėšomis, nacionalinėmis projektų lėšomis ir projektų konkursų pareiškėjų lėšomis.

23. ERPF ir ESF paramos lėšos skiriamos atsižvelgiant į Išlaidų atitikimo finansavimui reikalavimus, patvirtintus Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų panaudojimą reglamentuojančiais teisės aktais.

24. Netinkamos finansuoti ERPF ir ESF paramos lėšomis Programos komponentų įgyvendinimo išlaidos bus finansuojamos iš Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos programos 11.1.

25. Išskiriamos šios pagrindinės Programos įgyvendinimo rizikos rūšys ir būdai jos padariniams sumažinti:

25.1. Programos apimtis tiek veiklos sričių, tiek lėšų įsisavinimo prasme yra didelė – iki 2015 m. (įskaitytinai), pradedant 2008 m., kiekvienais metais reikia įsisavinti vidutiniškai 75,00 mln. Lt Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos ir nacionalinių projektų lėšų. Vienas iš svarbiausių veiksnių sėkmingai Programai įgyvendinti yra lėšų įsisavinimo sparta bei veiksmingumas. Atsižvelgiant į 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo patirtį ir problemas, Programos veiklos sričių specifiką (daug smulkių veiklos rūšių, finansuojamų iš ESF), 88,9 proc. Programai įgyvendinti numatytų Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos ir nacionalinių projektų lėšų skiriama valstybės ir regionų projektams, 11,1 proc. – projektų konkursams. Valstybės ir regionų projektų įgyvendinimas užtikrina greitą projektų (idėjų) atranką ir supaprastina administravimo procedūras:

Finansavimo būdas	Lėšos, mln. Lt			
	Struktūrinė parama ERPF	Nacionalinės projektų lėšos	Projektų konkursų pareiškėjų lėšos	Iš viso
Valstybės projektai	177,69	31,36	-	209,05
Regionų projektai	115,46	20,38	-	135,84
Projektų konkursai	-	-	-	-
Iš viso	293,15	51,74	-	344,89
Finansavimo būdas	Struktūrinė parama ESF	Nacionalinės projektų lėšos		Iš viso
Valstybės projektai	162,35	28,65	-	191,00
Regionų projektai	-	-	-	-
Projektų konkursai	60,04	7,06	5,00	72,10
Iš viso	222,39	35,71	5,00	263,10

25.2. siekiant veiksmingai įgyvendinti Programą, būtina Programos veiklos sričių vykdymą patikėti institucijoms, kurios turi patirties tiek bendrojo ugdymo, tiek projektų vykdymo ir valdymo srityje. Už valstybės ir regionų projektų įgyvendinimą ir koordinavimą skiriamos institucijos, pavaldžios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai:

25.2.1. valstybinė biudžetinė švietimo įstaiga Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra (toliau vadinama – NMVA). NMVA vykdo bendrąjį lavinimą teikiančių mokyklų veiklos kokybės vertinimą, teikia metodinę pagalbą ir rekomendacijas mokykloms ir jų steigėjams dėl mokyklos veiklos kokybės gerinimo. Įstaiga bus atsakinga už valstybės projektų, susijusių su bendrojo ugdymo valdymo tobulinimu, įgyvendinimą;

25.2.2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo informacinių technologijų centras (toliau vadinama – ITC). ITC veiklos kryptys apima Lietuvos švietimo informacijos sistemos kūrimą, informacijos ir komunikacijos technologijų integravimą į švietimą, informacijos apie švietimo sistemą rinkimą (statistika), valdymo kompiuterizavimą. Įstaiga bus atsakinga už valstybės projektų, susijusių su bendrojo ugdymo valdymo tobulinimu, įgyvendinimą;

25.2.3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo plėtotės centras (toliau vadinama – ŠPC). ŠPC aktyviai dalyvauja planuojant ir įgyvendinant švietimo pertvarką, analizuojant ir vertinant bendrojo ugdymo būklę, inicijuojant, kuriant ir diegiant ugdymo turinio, ugdymo organizavimo ir sprendimų priėmimo naujoves. Įstaiga bus atsakinga už valstybės projektų, susijusių su ugdymo turinio, personalo ir bendrojo ugdymo valdymo tobulinimu, įgyvendinimą;

25.2.4. valstybinė neformaliojo švietimo įstaiga Pedagogų profesinės raidos centras (toliau vadinama – PPRC). PPRC tobulina šalies pedagogų, švietimo įstaigų vadovų, kitų švietimo specialistų profesinę kvalifikaciją, teikia metodinę pagalbą ugdymo įstaigų pedagogams, skleidžia šalies ir užsienio šalių pedagoginės veiklos naujoves, rengia švietimo konsultantus ir lektorius. Įstaiga bus atsakinga už valstybės projektų, susijusių su bendrojo ugdymo personalo tobulinimu, įgyvendinimą;

25.2.5. valstybinė biudžetinė įstaiga Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras (toliau vadinama – SPPC). SPPC paskirtis – plėtoti specialiosios pedagoginės, specialiosios, psichologinės ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimo sistemą šalyje, vykdyti jos stebėseną ir teikti metodinę pagalbą savivaldybių pedagoginėms psichologinėms tarnyboms. Įstaiga bus atsakinga už valstybės projektų, susijusių su paramos mokiniui tobulinimu, įgyvendinimą;

25.2.6. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Nacionalinis egzaminų centras (toliau vadinama – NEC). NEC yra pagalbą mokiniui, mokytojui, mokyklai teikianti švietimo įstaiga, organizuojanti ir vykdanči asmenų žinių bei gebėjimų testavimą ir egzaminavimą, analizuojanti, apibendrinanti ir naudojanti egzaminų, testų bei ugdymo rezultatus, tobulinanti asmenų žinių ir gebėjimų tyrimo būdus ir formas. Įstaiga bus atsakinga už valstybės projektų, susijusių su egzaminų sistemos tobulinimu, įgyvendinimą;

25.2.7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras (toliau vadinama – ŠAC). ŠAC aprūpina švietimo įstaigas vadovėliais, mokomąja literatūra, kitomis mokymo priemonėmis, inventoriumi ir mokykline dokumentacija. Įstaiga bus atsakinga už valstybės ir regionų projektų, susijusių su bendrojo ugdymo valdymo, personalo tobulinimu bei infrastruktūra koordinavimą ir įgyvendinimą;

25.2.8. valstybinė biudžetinė švietimo įstaiga Mokytojų kompetencijos centras (toliau vadinama – MKC). MKC paskirtis – organizuoti mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų (mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, skyrių vedėjų, psichologų ir kitų dalyvaujančių ugdymo procese asmenų) kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės stebėseną, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo veiklą vykdančių institucijų bei mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimą ir metodinės pagalbos teikimą, teikti pagalbą švietimo įstaigų pedagogų atestacijos komisijoms, vykdyti ekspertinį pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų vertinimą, pedagogų rengimo studijų programų tyrimus, dalyvauti atliekant pedagogų rengimo programų ekspertizę. Įstaiga bus atsakinga už valstybės ir regioninių projektų, susijusių su ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo valdymo, personalo tobulinimu bei infrastruktūra koordinavimą ir įgyvendinimą;

25.2.9. į Programos įgyvendinimą įtraukiamos apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijos, savivaldybėms pavaldžios švietimo įstaigos, kitos švietimo veiklą vykdančios ar kontroliuojančios įstaigos bei privatūs juridiniai asmenys, veikiantys švietimo srityje.

26. Konkuruoti dėl Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos ir dalyvauti projektų konkursuose galės valstybinės, viešosios ir privačios įmonės, įstaigos ir organizacijos, turinčios patirties švietimo srityje ir kurių teikiami projektai geriausiai atitiks bendruosius, specifinius ir prioritetinius projektų atrankos kriterijus.

V. PROGRAMOS PLĖTROS PLANAS

27. Programa įgyvendinama vykdanč valstybės, regionų projektus ir projektų konkursus:

27.1. valstybės projektai, finansuojami iš ESF ir nacionalinių projektų lėšų:

Projektas (komponentas)	Atsakingas vykdytojas	Iš viso lėšų, mln. Lt	Išmokėtos lėšos, mln. Lt				
			2007	2008	2009	2010	2011-2013
Mokyklų įsivertinimo instrumentų kūrimas ir diegimas (1 Programos priedas)	NMVA	5,00	-	0,30	1,00	1,30	2,40
Apskričių ir savivaldybių švietimo padalinių specialistų ekspertinių gebėjimų stiprinimas (2 Programos priedas)	NMVA	2,00	-	0,30	0,50	0,30	0,90
Regioninių švietimo valdymo informacinių sistemų (ŠVIS) plėtra ir ŠVIS bei Švietimo politikos analizės specialistų kompetencijos tobulinimas (3 Programos priedas)	ITC	5,00	-	0,60	1,20	0,60	2,60
E. Aplanko taikymas pedagogų kompetencijai plėtoti, nagrinėjant jo taikymo pedagoginiame kompiuteriniame raštingume atvejį (4 Programos priedas)	ITC	3,00	-	0,20	0,40	0,60	1,80

Projektas (komponentas)	Atsakingas vykdytojas	Iš viso lėšų, mln. Lt	Išmokėtos lėšos, mln. Lt				
			2007	2008	2009	2010	2011-2013
<i>priedas)</i>							
Nuotolinio mokymo kuratorių (kaimo vietovėse) kompetencijos tobulinimas (5 Programos priedas)	PPRC	3,00	-	0,20	0,40	0,40	2,00
Mokyklos bibliotekų darbuotojų kompetencijos tobulinimas, taikant šiuolaikines priemones (6 Programos priedas)	PPRC	3,00	-	0,20	0,40	0,10	2,30
Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14-19 metų mokiniams, II etapas: gilesnis mokymosi diferencijavimas ir individualizavimas siekiant ugdymo kokybės, reikalingos šiuolaikiniam darbo pasauliui (7 Programos priedas)	ŠPC	10,00	-	1,80	2,20	2,80	3,20
Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas (8 Programos priedas)	ŠPC	6,00	-	1,10	1,90	1,80	1,20
Pradinių klasių mokytojų ir specialiojo ugdymo pedagogų kompetencijų taikyti IKT ir inovatyvius mokymo metodus tobulinimo modelio išbandymas ir diegimas (9 Programos priedas)	ŠPC	17,00	-	5,70	1,90	2,10	7,30
Ugdymo turinio naujovių sklaidos modelis (10 Programos priedas)	PPRC	12,00	-	0,50	2,60	3,60	5,30
Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra (11 Programos priedas)	MKC	30,00	-	0,30	4,00	3,80	21,90
Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas (12 Programos priedas)	SPPC	10,00	-	0,50	1,00	2,50	6,00
Pagalbos mokiniui efektyvumo ir kokybės plėtra (13 Programos priedas)	SPPC	9,00	-	0,60	3,30	1,70	3,40
Specialiųjų mokymo priemonių rengimas (14 Programos priedas)	SPPC	10,00	-	0,40	0,90	1,90	6,80
Specialiųjų poreikių asmenų ugdymo(si) formų plėtra (15 Programos priedas)	SPPC	10,00	-	1,00	1,50	2,50	5,00
Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas (16 Programos priedas)	ŠPC	10,00	-	1,00	2,50	2,50	4,00
Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas (17 Programos priedas)	NEC	9,00	-	0,82	1,23	2,75	4,20
Besimokančių mokyklų tinklai (18 Programos priedas)	ŠAC	7,00	-	0,40	2,20	1,30	3,10
Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje (19 Programos priedas)	ŠAC	10,00	-	0,10	2,20	1,50	6,20
Lyderių laikas (20 Programos priedas)	ŠAC	20,00	-	0,20	6,50	6,60	6,70
Iš viso		191,00	0,00	16,22	37,83	40,65	96,3

27.2. valstybės projektai, finansuojami iš ERPF ir nacionalinių projektų lėšų:

Projektas (komponentas)	Atsakingas vykdytojas	Lėšos, mln. Lt	Išmokėtos lėšos, mln. Lt				
			2007	2008	2009	2010	2011-2013
Bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų modernizavimas (21 Programos priedas)	ŠAC	22,44	-	-	-	10,99	11,45

Pedagoginių psichologinių tarnybų infrastruktūros, švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų darbo aplinkos modernizavimas (22 Programos priedas)	ŠAC	25,91	-	-	-	2,15	23,76
Jaunimo mokyklų aplinkos pritaikymas (23 Programos priedas)	ŠAC	23,37	-	-	-	-	23,37
Technologijų, menų ir gamtos mokslų mokymo infrastruktūra (24 Programos priedas)	ŠAC	88,79	-	-	-	47,10	41,69
Bendrojo lavinimo mokyklų modernizavimas (25 Programos priedas)	ŠAC	34,20	-	-	-	16,75	17,45
Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų vertinimo sistemos infrastruktūros plėtra (26 Programos priedas)	NEC	4,00	-	2,32	0,30	0,10	1,28
Suaugusiųjų švietimo institucijų modernizavimas plėtojant universalius daugiav funkcinius centrus (41 Programos priedas)	MKC	10,34	-	-	10,34	-	-
Iš viso		209,05	0,00	2,32	10,64	77,09	119,00

27.3. regionų projektai, finansuojami iš ERPF ir nacionalinių projektų lėšų:

Projektas (komponentas)	Atsakingas koordinato r ius	Lėšos, mln. Lt	Išmokėtos lėšos, mln. Lt				
			2007	2008	2009	2010	2011-2013
Universalių daugiav funkcinių centrų steigimas ir plėtra (27 Programos priedas)	ŠAC	87,80	-	-	-	-	87,80
Specialiųjų mokyklų pertvarka, metodinių centrų steigimas (28 Programos priedas)	ŠAC	20,00	-	-	-	0,50	19,50
Investicijos į ikimokyklinio ugdymo įstaigas (42 Programos priedas)	MKC	28,04	-	-	-	14,00	14,04
Iš viso		135,84	0,00	0,00	0,00	14,50	121,34

27.4. veiklos (komponentai), kurios remiamos vykdant projektų konkursus:

Veikla (komponentas)	Fondas	Fondo ir nacionalinės projektų lėšos, mln. Lt	Minimalios pareiškėjų lėšos, mln. Lt	Veiklos biudžetas mln. Lt	Išmokėtos lėšos, mln. Lt				
					2007	2008	2009	2010	2011-2013
Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo plėtra ugdymo procese (29 Programos priedas)	ESF	5,00	-	5,00	-	-	0,68	1,05	3,27
Sukurti, įdiegti ir tobulinti verslumo ugdymo priemonės (30 Programos priedas)	ESF	1,00	-	1,00	-	-	0,34	0,52	0,14
Ankstyvojo užsienio kalbos mokymo gerinimas (31 Programos priedas)	ESF	6,00	-	6,00	-	-	1,01	1,57	3,42
Psichologinės pagalbos prieinamumo didinimas (32 Programos priedas)	ESF	3,00	-	3,00	-	-	0,34	0,90	1,76

Veikla (komponentas)	Fondas	Fondo ir nacionalinės projektų lėšos, mln. Lt	Minimalios pareiškėjų lėšos, mln. Lt	Veiklos biudžetas mln. Lt	Išmokėtos lėšos, mln. Lt				
					2007	2008	2009	2010	2011-2013
Užsieniečių vaikų Lietuvoje ir lietuvių vaikų užsienyje ugdymo organizavimas (33 Programos priedas)	ESF	4,00	-	4,00	-	-	0,68	1,05	2,27
Gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo kokybės gerinimas (34 Programos priedas)	ESF	5,00	-	5,00	-	-	0,84	1,31	2,85
Inkliuzijos technologijų teikimo paslaugų sistemos sukūrimas (35 Programos priedas)	ESF	11,00	-	11,00	-	-	0,79	2,10	8,11
Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos įgyvendinimas (36 Programos priedas)	ESF	7,00	-	7,00	-	-	1,35	2,10	3,55
Gamtos mokslų mokytojų kompetencijų ugdymas (37 Programos priedas)	ESF	4,00	-	4,00	-	-	0,63	1,05	2,32
Vaikų ir jaunimo socializacijos centruose dirbančių mokytojų ir pagalbos specialistų kompetencijų ugdymas (38 Programos priedas)	ESF	1,10	-	1,10	-	-	0,25	0,66	0,19
Švietimo inovacijos (43 Programos priedas)	ESF	20,00	5,00	25,00	-	-	2,25	6,0	11,75
Iš viso		67,10	5,00	72,10		-	9,16	18,31	39,63

27.5. projektų konkursai skelbiami 2008 m. ir 2010 m. pagal 3 pagrindines remiamų veiklų grupes:

Eil.Nr.	Kvietimo pavadinimas (veiklų grupė)	Kvietimo metu remiamos veiklos	Kvietimų terminai ir lėšos, mln. Lt	
			2008 m. IV ketvirtis	2010 m. III ketvirtis
1	Bendrojo ugdymo personalo kvalifikacijos tobulinimas, tobulinant pagrindines kompetencijas formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje	Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo plėtra ugdymo procese	2,00	3,00
		Sukurti, įdiegti ir tobulinti verslumo ugdymo priemonės	1,00	-
		Užsieniečių vaikų Lietuvoje ir lietuvių vaikų užsienyje ugdymo organizavimas	2,00	2,00
		Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos įgyvendinimas	4,00	3,00
		Gamtos mokslų mokytojų kompetencijų ugdymas	2,00	2,00
		Ankstyvojo užsienio kalbos mokymo gerinimas	3,00	3,00

Iš viso kvietimo lėšų, mln. Lt			14,00	13,00
2	Švietimo inovacijos ir bendradarbiavimas	Švietimo inovacijos	10,00	10,00
Iš viso kvietimo lėšų, mln. Lt			10,00	10,00
3	Kokybiškos mokymosi psichologinės, specialiosios ar socialinės pedagoginės ir kitokios pagalbos besimokantiems teikimas, didinant mokymosi visą gyvenimą paslaugų prieinamumą	Psichologinės pagalbos prieinamumo didinimas	1,50	1,50
		Gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo kokybės gerinimas	2,50	2,50
		Inkliuzijos technologijų teikimo paslaugų sistemos sukūrimas	3,50	7,50
		Vaikų ir jaunimo socializacijos centruose dirbančių mokytojų ir pagalbos specialistų kompetencijų ugdymas	1,10	-
Iš viso kvietimo lėšų, mln. Lt			8,60	11,50

27.6. planuojamų pasirašyti Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir nacionalinių projektų lėšų sutarčių grafikas (mln. Lt) pateikiamas 40 Programos priede.

VI. HORIZONTALIŲ PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

28. 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programoje ir 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programoje numatyti 4 horizontalieji prioritetai: lygių galimybių skatinimas, darnus vystymasis, informacinės visuomenės plėtra ir regioninė plėtra. 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programoje numatytas papildomas prioritetas: novatoriškos veiklos ir bendradarbiavimo veiksmai. Programa teigiamai veiks visus horizontaliuosius prioritetus:

28.1. **lygių galimybių skatinimas.** Įgyvendinant 4 Programos tikslo uždavinius, investicijomis į infrastruktūrą ir švietimo žmogiškuosius išteklius numatoma visapusiškai vystyti paramos mokiniui sistemą, skatinant socialinės atskirties ir specialiųjų poreikių asmenų integraciją ir didinant galimybes įgyti kokybišką išsilavinimą. Programoje numatoma tobulinti ne tik mokytojų, bet ir švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų kvalifikaciją darbui su specialiųjų poreikių asmenimis, modernizuoti jų darbo aplinką. Plečiant ir modernizuojant bendrojo ugdymo infrastruktūrą, švietimo paslaugos taps prieinamesnės socialinės atskirties grupėms, taip pat kaime ir atokių vietovių gyventojams;

28.2. **darnus vystymasis.** Programa atitinka Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 (Žin., 2003, Nr. 89-4029), numatytus švietimo ir mokslo krypties ilgalaikius, vidutinės ir trumpalaikės trukmės tikslus ir prisideda prie šių priemonių įgyvendinimo: 1) prireikus periodiškai atnaujinti įvairių švietimo lygmenų programas, atsižvelgiant į opiausias šalies problemas, eurointegracijos ir globalizacijos siekius; 2) kurti ir diegti aktyvaus mokymo(-si) metodus, skatinti integralų, nagrinėjančių esamas ekonomines, socialines ir aplinkos problemas, mokymą (-si) ir tarpdalykines studijas; 3) pakeisti tradicinius pasyvių ugdymo ir studijų metodus aktyviais, savarankiškumą, aktyvumą ir atsakomybę ugdančiais metodais; 3) plėsti vidurinių ir aukštųjų mokyklų kompiuterizavimą, tobulinti žinių įsisavinimo ir naudojimo metodus. Prie Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos tikslų pasiekimo prisideda visi Programos uždaviniai;

28.3. **informacinės visuomenės plėtra.** Programos įgyvendinimo metu diegiant informacines technologijas šalies bendrojo ugdymo įstaigose ir tobulinant švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikaciją darbui su IKT bus prisidedama prie Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strateginiame plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. 625 (Žin., 2005, Nr.73-2649), numatytų tikslų siekimo: 1) užtikrinti Lietuvos gyventojams galimybę įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikaciją, kurie leistų, pasinaudojus ryšių ir IT

pranašumais, lanksčiau prisitaikyti prie sparčiai kintančių gyvenimo ir darbo sąlygų; 2) siekti, kad taikant informacines ir komunikacines technologijas Lietuvos gyventojams būtų teikiamos kuo geresnės kokybės mokymo paslaugos. Papildomai, siekiant įvertinti Programos poveikį strateginiams Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tikslams, Programoje numatyti nacionalinio lygio stebėsenos rodikliai:

28.3.1. kompiuterių skaičius 100-ui mokinių, vienetais (bendrojo lavinimo mokyklose);

28.3.2. mokyklų, prisijungusių prie interneto, procentas;

28.4. **regioninė plėtra.** Pagrindinės regioninės plėtros nuostatos yra išdėstytos Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme (Žin., 2000, Nr. 66-1987; 2002, Nr. 123-5558). Įgyvendinant Programą, siekiama mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir regionų viduje, skatinti tolygią ir tvarią visos valstybės teritorijos plėtrą investuojant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 31 d. nutarimu Nr. 112 „Dėl probleminių teritorijų“ (Žin., 2007, Nr. 15-555) numatytų 14 savivaldybių bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 575 (Žin., 2005, Nr.66-2370) patvirtintoje Lietuvos regioninės politikos strategijoje iki 2013 m. numatytų 7 ekonominio augimo centrų bendrojo ugdymo įstaigas. Papildomai, siekiant regioninės politikos tikslų, 3 Programos komponentai bus įgyvendinami vykdant regionų projektus ir įgaliojant projektų atranką vykdyti regionų plėtros tarybas;

28.5. **novatoriškos veiklos ir bendradarbiavimo veiksmai.** Ši horizontalųjį prioritetą teigiamai įtakos Programos veiklos sritys, finansuojamos iš ESF. Pirmiausia daugelyje komponentų numatomos veiklos sritys, susijusios su šiuolaikinių IKT taikymu tobulinant bendrojo ugdymo valdymą, personalą, turinį ir paramą. Ne mažiau svarbu, kad įgyvendinant projektus bus siekiama pasinaudoti pažangia užsienio šalių patirtimi bendradarbiaujant su užsienio šalių konsultantais, lektoriais ir pan. Šiam tikslui į Lietuvą bus kviečiami užsienio ekspertai, įsiliesama į tarptautinius bendradarbiavimo tinklus, kuriamas ir tobulinamas gerosios patirties sklaidos mechanizmas.

VII. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO MODELIS

29. Vadovaujantis „Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas taisyklėmis“, pavirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. d. nutarimu Nr. ..., (toliau vadinama – Taisyklės), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija yra tarpinė institucija ir atlieka funkcijas, numatytas Taisyklių 10 punkte.

30. Valstybės projektams ir konkurso būdu atrenkamiems projektams, kurie bus finansuojami pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ priemonės, įgyvendinančiąja institucija skiriama Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra. Įgyvendinančioji institucija atlieka funkcijas, numatytas Taisyklių 13 punkte.

31. Valstybės ir regionų projektams, kurie bus finansuojami pagal 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 2 prioritetą „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“, įgyvendinančiąja institucija skiriama VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra. Įgyvendinančioji institucija atlieka funkcijas, numatytas Taisyklių 13 punkte.

32. Siekiant tinkamai panaudoti Programos lėšas ir užtikrinti jų kontrolę, tvirtinama 3 lygių Programos įgyvendinimo organizavimo schema, atitinkamai paskirstanti funkcijas ir atsakomybę (schema pateikiama 39 Programos priede):

32.1. Programos valdymą ir stebėseną užtikrina **Programos valdymo komitetas** ir **Programos stebėsenos komitetas**.

32.2. Programos valdymo komitetas veikia pagal Programos valdymo komiteto reglamentą. Programos vadymo komiteto reglamentas sudaromas vadovaujantis Pavyzdiniu programos valdymo grupės darbo reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. d. įsakymu Nr. ISAK-.....;

32.3. Programos stebėsenos komitetas veikia pagal Programos stebėsenos komiteto reglamentą. Programos stebėsenos komiteto reglamentas sudaromas vadovaujantis Pavyzdiniu programos stebėsenos komiteto darbo reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. d. įsakymu Nr. ISAK-.....;

32.3. **Programos įgyvendinimas.** Už Programos įgyvendinimą atsakingos institucijos, vykdančios ir koordinuojančios valstybės ir regionų projektus, konkurso būdu atrinktų projektų vykdytojai, Regionų plėtros tarybos ir ESPKD:

32.3.1. institucijos, vykdančios valstybės projektus, rengia paraiškas Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramai gauti, pasirašo paramos sutartis, vykdo atskirų projektų veiklą ir teikia atskaitomybę Įgyvendinančiai institucijai ir Programos valdymo komitetui;

32.3.2. konkursinių projektų pareiškėjai pagal atskirus kvietimus teikia paraiškas Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramai gauti, pasirašo paramos sutartis, vykdo atskirų projektų veiklą ir teikia atskaitomybę Įgyvendinančiai institucijai;

32.3.3. ESPKD, vadovaudamasis Valdymo komiteto rekomendacijomis, rengia konkursinių projektų gaires ir savo atsakomybės ribose teikia techninę pagalbą organizuojant kvietimus teikti paraiškas;

32.3.4. Regionų plėtros tarybos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka atranka projektus, kuriuos bus siūloma finansuoti vykdant regioninę projektų atranką, ir teikia išvadą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai.

VIII. STEBĖSENA IR LAUKIAMAI REZULTATAI

33. Programos įgyvendinimo stebėseną vykdo Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ir pažangą vertina pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos ir 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo lygio rodiklius:

Veiksmų programa	2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa			
Prioritetas	Mokymasis visą gyvenimą			
Uždavinys	Tobulinti ir stiprinti mokymosi visą gyvenimą institucinę sistemą			
Rodiklio tipas	Rodiklis (vertinimo vienetas)	Pradinė situacija	Skaičiais išreikšti uždaviniai 2015 m.	Informacijos šaltinis
Rezultato	Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, (proc.)	-*	80	Projektų ataskaitos
	Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus, dalis (proc.)	-*	90	Projektų ataskaitos
Produkto	Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius	-	50	Projektų ataskaitos
	Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius	-	1900	Projektų ataskaitos

Uždavinys	Gerinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę			
Rezultato	Moksleivių, studentų, mokytojų, dėstytojų, kurie gavo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją, dalis (proc.)	-*	80	Projektų ataskaitos
	Moksleivių, studentų, mokytojų, dėstytojų kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus, dalis (proc.)	-*	90	Projektų ataskaitos
Produkto	Moksleivių, studentų, mokytojų, dėstytojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius iš kurių:	-	6300	Projektų ataskaitos
	- moksleiviai (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas)	-	6000	
	- mokytojai (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas)	-	300	
	Mokytojų, dėstytojų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius, iš jų:	-	22000	Projektų ataskaitos
- mokytojai (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas)	-	22000		
Uždavinys	Didinti mokymosi visą gyvenimą prieinamumą			
Rezultato	Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie gavo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją, dalis (proc.)	-*	80	Projektų ataskaitos
	Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus, dalis (proc.)	-*	90	Projektų ataskaitos
Produkto	Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius, iš kurio:	-	120	Projektų ataskaitos
	- socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties asmenys;	-	-	
	- švietimo pagalbos specialistai	-	120	
	Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius, iš kurio:	-	8000	Projektų ataskaitos
- socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties asmenys;	-	3000		
- švietimo pagalbos specialistai	-	5000		
Veiksmų programa	2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa			
Prioritetas	Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra			
Uždavinys	Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje			
Rodiklio tipas	Rodiklis (vertinimo vienetas)	Pradinė situacija	Skaičiais išreikšti uždaviniai 2015 m.	Informacijos šaltinis

Rezultato	Tiesioginės naudos gavėjų iš investicijų į švietimo infrastruktūrą skaičius (per 6 mėn. po projekto pabaigos)	-	193000	Projektų ataskaitos
Produkto	Projektų skaičius (bendrasis ugdymas)	-	200	Projektų ataskaitos
*	Bus atliekami papildomi tyrimai (veiksmų programos lygio)			

34. Nustatomi papildomi nacionalinio lygio stebėsenos rodikliai, leidžiantys įvertinti Programos pažangą ir veiksmingumą:

Rodiklis	Esama padėtis		Tikėtina padėtis 2015 m.	Informacijos šaltinis
	Metai	Reikšmė		
Rezultato rodikliai:				
Parengta konsultantų, lektorių, ekspertų (skaičius 1000-iiui pedagoginių darbuotojų). Į šį skaičių traukiami ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio, bendrojo lavinimo pedagoginiai darbuotojai, direktoriai, direktorių pavaduotojai	2006	29	35	Projektų ataskaitos
Kompiuterių skaičius 100-ui mokinių, vienetais (bendrojo lavinimo mokyklose)	2006	8,8	10,0	Papildomi tyrimai
Mokyklos, prisijungusios prie Interneto (proc.)	2006	85,0	90,0	Papildomi tyrimai
Produkto rodikliai:				
Apmokyta švietimo administracijos darbuotojų (skaičius). Į šį skaičių traukiami mokyklų direktoriai, pavaduotojai, savivaldybių, apskričių administracijų švietimo skyrių, Švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų specialistai. Kursų trukmė mažiau nei 80 valandų	-	-	8000	Projektų ataskaitos
Parengta konsultantų, lektorių, ekspertų (skaičius). Į šį skaičių traukiami ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio, bendrojo lavinimo pedagoginiai darbuotojai, direktoriai, direktorių pavaduotojai	-	-	2300	Projektų ataskaitos
Įgyvendintų švietimo inovacijų ir bendradarbiavimo skatinimo projektų skaičius	-	-	40	Projektų ataskaitos
Modernizuota bibliotekų bendrojo lavinimo įstaigose, skaičius	-	-	240	Projektų ataskaitos
Modernizuota mokytojų darbo vietų bendrojo ugdymo įstaigose, skaičius	-	-	5400	Projektų ataskaitos
Modernizuota ikimokyklinio ugdymo įstaigų, skaičius	-	-	50	Projektų ataskaitos
Universalių daugiafunkcinių centrų, kurių steigimui ir plėtrai buvo skirta ne mažiau kaip 0,5 mln. litų paramos, skaičius	-	-	81	Projektų ataskaitos
Įrengta naujų arba modernizuota esamų paramą mokiniui teikiančių specialistų darbo vietų, skaičius	-	-	700	Projektų ataskaitos
Jaunimo mokyklų, kuriose sukurta ir modernizuota mokytojų, ikiprofesinio mokymo mokytojų, psichologų, socialinių pedagogų, specialių pedagogų darbo ir mokymosi aplinka, skaičius	-	-	25	Projektų ataskaitos

Rodiklis	Esama padėtis		Tikėtina padėtis 2015 m.	Informacijos šaltinis
	Metai	Reikšmė		
Įkurta specialiojo ugdymo metodinių centrų, skaičius	-	-	10	Projektų ataskaitos
Bendrojo ugdymo įstaigų, kuriose atnaujinta technologijų ir/arba menų, ir/arba gamtos mokslų mokymo, ir/arba organizacinės technikos bazė, skaičius	-	-	400	Projektų ataskaitos

35. Už Programos nacionalinio lygio stebėsenos rodiklių apskaičiavimą, kontrolę ir atskaitomybę atsakingas Programos valdymo komitetas.

IX. PROGRAMOS PROJEKTŲ ATRANKOS KRITERIJAI

36. Programos projektai turi atitikti bendruosius ir specifinius projektų tinkamumo gauti Europos Sąjungos struktūrinę paramą atrankos kriterijus, patvirtintus Laikinojo bendro stebėsenos komiteto Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti.

37. Programos prieduose (komponentų ir konkurso būdu finansuojamų veiklos sričių aprašymuose) nurodyti bendrieji, specialieji atitikties ir prioritetiniai konkretaus komponento (veiklos) projektų atrankos kriterijai:

37.1. valstybės ir regionų projektams numatomi bendrieji atrankos kriterijai ir specialieji atitikties atrankos kriterijai;

37.2 projektų konkursų projektams numatomi bendrieji atrankos kriterijai, specialieji atitikties atrankos kriterijai ir specialieji prioritetiniai atrankos kriterijai.

X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38. Sisteminė bendrojo ugdymo situacijos analizė leidžia teigti, kad Lietuvos bendrojo ugdymo sistema aktyviai pertvarkoma siekiant užtikrinti aukštesnę ugdymo kokybę. Dėmesys bendrajam ugdymui atspindi daugelio šalies strategijų prioritetiniuose uždaviniuose, tačiau įgyvendinti strategines priemones dažnai sudėtinga dėl lėšų stygiaus. 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansavimo galimybių panaudojimas šalies bendrojo ugdymo sistemai tobulinti įtvirtins vykdomų švietimo reformų tęstinumą, suteiks galimybę perimti pažangią užsienio šalių patirtį ir užtikrins kokybiškas švietimo paslaugas šalies gyventojams.

39. Ypač svarbu, kad Programa ženkliai prisideda prie Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatų programos įgyvendinimo, kompleksiskai tobulinant bendrojo ugdymo valdymą, infrastruktūrą, turinį, personalą ir paramą mokiniui. Programos įgyvendinimo priemonių visuma užtikrina, kad 2015 metais:

39.1. šalies švietimo valdymas keisis diegiant pažangius valdymo metodus ir visapusiškai panaudojant informacinių komunikacinių technologijų galimybes;

39.2. atnaujintas ugdymo turinys bus orientuotas į mokinių esminių kompetencijų ugdymą, didelis dėmesys bus kreipiamas į ugdymo individualizavimą ir diferencijavimą, mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimą;

39.3. taikydami prie darbo rinkos pokyčių šalies bendrojo ugdymo švietimo specialistai patobulins savo kvalifikacijas ir pasirengs diegti naujas ir pažangias ugdymo formas;

39.4. specialiųjų poreikių mokiniams bus užtikrintos lygios mokymosi galimybės ir socialinis teisingumas;

39.5. bus užtikrintas kokybiškų švietimo paslaugų prieinamumas socialinės atskirties grupėms, o bendrojo ugdymo dalyviai (mokiniai ir švietimo specialistai) mokysis ir dirbs šiuolaikinius reikalavimus atitinkančioje aplinkoje.
